

รายงานการประชุม

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ครั้งที่ 6/2544

วันพุธที่ 26 กันยายน 2544 เวลา 14.00 น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชั้น 2

กรรมการผู้มาประชุม

1. นายทิม	ชลิตทอง	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์	ประธานกรรมการ
2. นายธงไชย	เพ็ชรรัตน์	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
3. นายวรารักษ์	ชั้นสามรถ	(แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)	
		ที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
		(แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์)	
4. นายมานิช	พลอยแก้ว	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ	กรรมการ
		(แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย)	
5. นางสาวจิราภรณ์	ชื่นสำราญ	ผู้ตรวจการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
		(แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)	
6. นายสุธี	ศรีเอี่ยมสะอาด	นิติกร 7	กรรมการ
		(แทนอธิบดีกรมชลประทาน)	
7. นายสว่าง	อังกูโร	นักวิชาการสัตวบาล 8 ว	กรรมการ
		(แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์)	
8. นายบัณฑิต	สนธิประชากร	นักวิชาการป่าไม้ 7	กรรมการ
		(แทนอธิบดีกรมป่าไม้)	
9. นายบุญส่ง	สิริกุล	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน	กรรมการ
		(แทนอธิบดีกรมประมง)	
10. นางวัลภา	อังศิริจินดา	เศรษฐกร 8 ว.	กรรมการ
		(แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)	

11. นางทิพวรรณ	อุทราภัย	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์)	กรรมการ
12. นางสาวนีย์	วรพาณิชย์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8. (แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)	กรรมการ
13. นายไพรัตน์	เตชะเสถียร	หัวหน้าฝ่ายบริหารระบบการปกครองท้องถิ่น (แทนอธิบดีกรมการปกครอง)	กรรมการ
14. นายทวีป	บุตรโพธิ์	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาสังคม (แทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน)	กรรมการ
15. นายกมลลาสน์	หรรวรรณะ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารและส่งเสริมการ รังวัด (แทนอธิบดีกรมที่ดิน)	กรรมการ
16. นางสาวรัตนา	สมานชาติ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานส่งเสริม อุตสาหกรรม (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)	กรรมการ
17. นายพงษ์ธร	ปากเพียรทรัพย์	เจ้าหน้าที่จัดผลประโยชน์ 8 ว. (แทนอธิบดีกรมธนารักษ์)	กรรมการ
18. นางกัลยา	อ่อนจันทร์	นักวิชาการคลัง 7 (แทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง)	กรรมการ
18. นางพรทิพย์	สุตะบุตร	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 6 (แทนผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ)	กรรมการ
19. นางศุภาภรณ์	ถาปนศิริ	ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนที่ดิน (แทนผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร)	กรรมการ
20. นายชัยวัฒน์	วงศ์วัฒนสานต์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
21. นายเฉลิม	วงศ์อนันต์	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
22. นายปรีชา	ทองอยู่	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
24. นายไพศาล	กุลชัยรัตน์	เลขาธิการ ส.ป.ก.	กรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม

1. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร		ติตราชการ
2. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์		ติตราชการ
3. ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย		ติตราชการ
4. ประธานขบวนการสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย		ติตราชการ
5. นายยุทธิ	สาริกะภูติ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
6. นางสุภศิริ	โพธิ์แมนกุล	ผู้แทนเกษตรกร
7. นายเล็ก	กุดวงศ์แก้ว	ผู้แทนเกษตรกร
8. นายสำรวย	มีสมชัย	ผู้แทนเกษตรกร
9. นายภาณุ	พิทักษ์เผ่า	ผู้แทนเกษตรกร

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายวิชัย	โตพ่วง	คณะทำงานรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. นายนิพนธ์	ชนมนัส	คณะทำงานรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. นายฉันทลักษณ์	บุศยอังกูร	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
4. นายวิรัช	ชีพสมทรง	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
5. นายประสาท	รัตนเสนีย์	ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก.
6. นางสาวนศรี	ไชยมังคละ	ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก.
7. นายไพโรจน์	โลกนิม	ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก.
8. นายมานะชญ์	คูวารกุล	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
9. นายกิตติ	จักรบุรุษ	เลขานุการกรม ส.ป.ก.
10. นายคุณฤ	กันฉาย	ผู้อำนวยการกองคลัง ส.ป.ก.
11. นายธำรงค์ศักดิ์	ธาระวานิช	ผู้อำนวยการกองบริการกองทุนฯ ส.ป.ก.
12. นายพิชัย	แย้มละออ	รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองวิชาการฯ ส.ป.ก.
13. นางวิภาภรณ์	ทิพยานนท์	หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ส.ป.ก.
14. นายนคร	ตั้งตระกูล	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี

15. นายก่อกิจ	สุทธนารักษ์	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น
16. นายวิศิษฐ์	เกียรติชูศักดิ์	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ
17. นายคิเรก	นุชชม	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุโขทัย
18. นายสังจาวุธ	นาคนิยม	เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรธรณี
19. นายนิพนธ์	โพธิ์พิทักษ์	เจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
20. นายสมคิด	จักรชัย	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์
21. นายทรงพล	ศรีสมุทร	เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้
22. นายประจักษ์	นะวงษ์	เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย
23. น.ส.สุรีย์	สุวรรณานุช	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
24. นายไกรยศ	วงศ์ถาวรพินิจ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
25. นายสุริยาตร์	นกพึ้ง	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
26. นางทิพวรรณ	เคาวงกูร	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
27. นายจิตติ	บุญเรือง	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
28. น.ส.ลักขณา	มันเษรฐวิทย์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
29. นายบุญรอด	ลีละบูวะ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
30. น.ส.สุรางค์	ผลประเสริฐ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
31. น.ส.เมตตา	ทวีคุณ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
32. นางศรีประไพ	เลิศวิริยจิตต์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
33. นายไพบูลย์	พูนาค	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
34. นายชัชวาลย์	ทรัพย์แก้วยอด	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
35. นายธีระ	มหาวงศ์นันท์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
36. นายบพิตร	อมราภิบาล	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
37. นายสุรทินก์	สิงห์ขจิต	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
38. นายพิชัย	สกุลขิม	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
39. นางวรวัลย์	โตวนิชย์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
40. นางพรนิภา	ประสมสิทธิ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
41. นายนิลรัตน์	พัฒนเสรี	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
42. น.ส.ศิวพร	หทัยเศรษฐ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

43. นางอรุณฉวี	สิริวิทยากรณ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
44. นางวัฒนา	คลองสากล	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
45. นายสุทิน	บุญก่อสร้าง	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
46. นายศรีโรจน์	จิรวุฒน์จรรยา	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
47. นางสาวศิริ	ชวนิตย์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
48. นางมะลิวัลย์	ไกรสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
49. นายสามารถ	จุลลศรี	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
50. นางสาววันดี	สุทธาร	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

เริ่มประชุมเวลา 14.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานได้แจ้งว่า ตามที่ ส.ป.ก. ได้นำเรื่องที่ผ่านมาการพิจารณาจากคณะกรรมการ คือเรื่อง ขออนุมัติประกาศเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งจะต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกา จำนวน 13 ฉบับ เพื่อนำเสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีนั้น ปรากฏว่า ในขั้นตอนการนำเสนอจะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรอง ชุดที่ 5 ที่มี ฯพณฯ รองนายก (นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท) เป็นประธาน ซึ่งได้พิจารณาแล้ว และมีมติให้ดำเนินการ 2 ข้อ คือ

1. ให้กรมป่าไม้ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสม ในพื้นที่ที่จะประกาศเขตปฏิรูปที่ดินอีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดเวลา 2 เดือน หากผลการตรวจสอบไม่มีประเด็นของปัญหา ก็ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

2. การกระจายสิทธิในที่ดิน ในพื้นที่ที่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาแล้ว ขอให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ ทบทวนแนวทางการให้สิทธิแก่บุคคล ที่ครอบครองที่ดินอยู่ก่อนแล้วว่ามีแนวทางอย่างไรบ้าง จะใช้แนวทางเดิมที่ ส.ป.ก. เคยปฏิบัติ หรือจะมีการทบทวนแนวทางเป็นอย่างไร เพราะขณะนี้ สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก และเมื่อได้ข้อสรุปที่ชัดเจนแล้ว ขอให้นำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ชุดที่ 5 เพื่อทราบต่อไปด้วย

เลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า จากการประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ชุดที่ 5 ในเรื่องที่ ส.ป.ก. เสนอขอตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งได้มีการพิจารณา

ขั้นตอนและวิธีการก่อนการเสนอขอประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ได้เรียนชี้แจงว่า ในกรณีเป็นพื้นที่ป่าสงวน ได้มีการตรวจสอบ และกันแนวเขตร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ ตามบันทึกข้อตกลงที่ 2 หน่วยงานได้ลงนามร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินงานจะใช้เวลาค่อนข้างมาก บางพื้นที่ใช้เวลา 2 ปี เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้ระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จะต้องร่วมกันตรวจสอบ โดยกันพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรออก และเมื่อมีการกันแนวเขตแล้ว จะนำเสนอต่อส่วนกลางพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อผ่านการกันแนวเขตแล้ว จะนำเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน จึงนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งที่ผ่านมามีคณะรัฐมนตรีเคยมีมติยกเว้นให้นำเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของสำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่เมื่อคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ชุดที่ 5 มีความประสงค์ที่จะให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เข้าดำเนินการตรวจสอบรายละเอียดในพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้เวลาเพียง 2 เดือน ก็คงไม่มีปัญหาแต่อย่างใด และ ส.ป.ก. ก็คงต้องรอผลการตรวจสอบ ซึ่งคาดว่าไม่น่ามีปัญหา เพราะพื้นที่ที่นำเสนอให้ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ในพื้นที่มาเรียบร้อยแล้ว

2. เรื่องแนวคิดที่จะให้มีการเช่า หรือเช่าซื้อที่ดิน ในพื้นที่ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว ส.ป.ก. ได้เรียนชี้แจงว่าในการดำเนินการในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาตินั้น เป็นการเข้าไปรับรองสิทธิ เพราะพื้นที่ที่กรมป่าไม้มอบให้นั้น ได้มีราษฎรบุกรุกมานานแล้ว ซึ่งประเด็นเรื่องสิทธินี้ กฎหมายก็ให้สามารถกระทำได้ แต่อยู่ที่นโยบายการบริหาร ซึ่งประเด็นคือ ในพื้นที่ของรัฐที่มอบ ส.ป.ก.4-01 แล้ว ยังไม่มีโครงการนำร่องที่จะให้มีการเช่า หรือเช่าซื้อ และถ้าเป็นนโยบายให้เช่า หรือเช่าซื้อจะต้องมีการกำหนดขั้นตอน มีการตรวจสอบ เพราะถ้าจะดำเนินการให้ครบวงจรจะต้องออกเป็นโฉนด ส.ป.ก. แต่กฎหมายยังไม่ได้คลุมเรื่องการโอนสิทธิ และขณะนี้เกษตรกรได้มีการสอบถามประเด็นนี้ค่อนข้างมาก ซึ่งจะต้องมีการประมวลเรื่องทั้งหมด และนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ส่วนการแก้ไขกฎหมายปฏิรูปที่ดินนั้น ส.ป.ก. ดำเนินการแล้ว และอยู่ระหว่างสอบถามความเห็นของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ครั้งที่ 5/2544 วันที่ 22 สิงหาคม 2544

ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน เพื่อ
เกษตรกรรม ครั้งที่ 5/2544 วันพุธที่ 22 สิงหาคม 2544

มติที่ประชุม รับรองรายงานโดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ 3.1 ขออนุมัติกำหนดพื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์สาธารณะประโยชน์บางนอน
ตำบลบางนอน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

1. เรื่องเดิม

จังหวัดระนอง ได้มีหนังสือที่ รน 0012/14932 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2536
แจ้งให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พิจารณาคำเนินการปฏิรูปที่ดินพื้นที่
ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์สาธารณะประโยชน์บางนอน ซึ่งอยู่ในเขตตำบลบางนอน อำเภอเมืองระนอง
จังหวัดระนอง เนื้อที่ประมาณ 954 ไร่ เนื่องจากได้มีราษฎรเข้าไปถือครองและทำประโยชน์
จนเต็มพื้นที่มาเป็นเวลานานแล้ว สภาตำบลบางนอนได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ 10/2536 เมื่อ
วันที่ 3 กันยายน 2536 ซึ่งต่อมาสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางนอน ได้มีมติในคราวประชุม
ครั้งที่ 3/2539 เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2539 ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันและมอบให้ ส.ป.ก.
ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยให้กันพื้นที่ไว้เป็นที่สาธารณะประโยชน์ประมาณ 50 ไร่ ซึ่งมติดังกล่าว
ได้ผ่านความเห็นชอบของอำเภอเมืองระนองและจังหวัดระนองแล้ว ตามลำดับ และคณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินจังหวัดระนอง พิจารณาแล้วในคราวประชุมครั้งที่ 1/2536 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2536
มีมติเห็นชอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการสำรวจความเหมาะสมเพื่อเตรียมประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน
ต่อไป ส.ป.ก. จึงได้ดำเนินการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นที่ดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่า พื้นที่บางส่วน
ทับซ้อนกับเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองเส็ดกรวดป่าเขาหินช้างและป่าเขาสามเหลี่ยม ป่าไม้ถาวร
ป่าคลองเส็ดกรวด-เขาหินช้าง-เขาสามเหลี่ยม และป่าไม้ถาวรป่าละอุ่นทรายแดงราชกรูด หมายเลข
91 คงเหลือพื้นที่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติและนอกเขตป่าไม้ถาวรที่เหมาะสมจะนำมาดำเนินการ
ปฏิรูปที่ดินประมาณ 500 ไร่ ส.ป.ก. จึงได้แจ้งให้จังหวัดระนองทราบผลการสำรวจและข้อมูล

พื้นที่ดังกล่าว ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ พร้อมทั้งขอให้พิจารณายืนยันว่ายังคงต้องการให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามจำนวนเนื้อที่ดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งต่อมาจังหวัดระนองได้มีหนังสือที่ รน 0014/10064 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 แจ้งให้ ส.ป.ก. ทราบว่า จังหวัดระนองมีความเห็นสอดคล้องกับอำเภอเมืองระนองและมติขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนอน ให้นำพื้นที่มาดำเนินการปฏิรูปที่ดินจำนวนเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่

2. ความเห็นของ ส.ป.ก.

เนื่องจากพื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์สาธารณะประโยชน์บางนอน มีราษฎรประมาณ 55 ครัวเรือน เข้าครอบครองที่ดินประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยใช้ประโยชน์ในการปลูกยางพารา และไม้ผลตลอดทั้งพื้นที่มานานแล้ว จนปัจจุบันไม่สามารถคงสภาพเป็นที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไปได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ และจังหวัดท้องถิ่นที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าพลเมืองเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินนั้นแล้ว และเห็นควรให้นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเป็นไปตามมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุม ครั้งที่ 2/2541 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2541 เรื่องการนำที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ดังนั้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 มาตรา 26 (1) จึงเห็นควรดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าว ทั้งนี้จะส่งผลให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาอาชีพการเกษตรตามความเหมาะสมและจำเป็น ทำให้เกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น

โดย ส.ป.ก. ได้กำหนดแผนงานและงบประมาณในการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์สาธารณะประโยชน์บางนอนไว้ ดังนี้

1. งานสำรวจและเตรียมการ	งบประมาณ	35,000	บาท
2. งานจัดที่ดิน	งบประมาณ	50,000	บาท
3. งานสำรวจความเหมาะสม เพื่อพัฒนาพื้นที่	งบประมาณ	15,000	บาท
4. งานประสานการส่งเสริมการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และพัฒนาอาชีพ	งบประมาณ	25,000	บาท
รวมงบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในการดำเนินการทั้งสิ้น		125,000	บาท

3. คำขอ

ขออนุมัติในหลักการกำหนดพื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์สาธารณะประโยชน์บางนอน ตำบลบางนอน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง เนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเตรียมการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

มติที่ประชุม อนุมัติตามที่เสนอ

เรื่องที่ 3.2 บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ขอรับความยินยอมในการนำ ทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น

จังหวัดเชียงราย ได้มีหนังสือ ที่ ชร 0014/25544 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2542 ส่งคำขอรับความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น ของ บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด คำขอเลขที่ 4/2542 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2542 เพื่อขอรับความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อนำไปขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินปูนต่อกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ดินตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการป่าห้วยสักและป่าแม่กกฝั่งขวา หมู่ที่ 9 ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อยู่ในระหว่าง ส.ป.ก. กลุ่มที่ 3206 แปลงที่ 1 เนื้อที่ประมาณ 39-2-92 ไร่ มีกำหนดระยะเวลา 10 ปี ตามอายุประทานบัตร

ข้อเท็จจริง

ที่ดินที่บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ขอรับความยินยอมอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการป่าห้วยสัก และป่าแม่กกฝั่งขวา อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1,034 (พ.ศ. 2526) ให้ไว้ ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2526 ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กันพื้นที่ดังกล่าวออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าห้วยสักและป่าแม่กกฝั่งขวามอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สภาพทางธรณีวิทยา กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องกำหนดพื้นที่กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2540 กำหนดให้ดอยแม่เอกรู หมู่ที่ 9 ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งหินอุตสาหกรรม

สภาพพื้นที่ พื้นที่ที่บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ขอรับความยินยอมเป็นพื้นที่ราบ มีเนินหินอยู่กระจัดกระจาย ไม่มีสภาพเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและพื้นที่มีศักยภาพเป็นบริเวณ

แหล่งหินเพื่อการอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม โดยสมควรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่านำมาใช้ด้านการเกษตร และ ส.ป.ก. ไม่ได้จัดให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เพราะเป็นพื้นที่ที่เดิมที่บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ได้เข้าทำประโยชน์

การพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ได้ยื่นคำขอประทานบัตรต่อกรมทรัพยากรธรณี ตามคำขอที่ 47/2540 ลงวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 และได้ผ่านการตรวจสอบแผนผังโครงการทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้างโดยวิธีเหมืองหาบ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2542 เนื้อที่ 39-3-39 ไร่ มีกำหนดอายุประทานบัตร 10 ปี
2. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือที่ วว.0804/3275 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2543 เห็นชอบรายงานมาตรการป้องกันและแผนสิ่งแวดล้อมของ บริษัท เวียงชัย ผางามก่อสร้าง จำกัด
3. องค์การบริหารส่วนตำบลผางามได้มีมติ ในการประชุมครั้งที่ 3/2541 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้ บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ดำเนินการได้
4. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงราย ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 3/2542 เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2542 เห็นชอบให้ บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ใช้ที่ดินเพื่อขอประทานบัตรทำเหมืองแร่

ข้อกฎหมาย

1. พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2521 ออกตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา 25 ประกอบ มาตรา 26 (2)
2. กฎกระทรวงฉบับที่ 1034 (พ.ศ.2526) ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2526 ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กันพื้นที่ดังกล่าว ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยสัก และป่าแม่กกฝั่งขวา มอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนำไปปฏิรูปที่ดิน
3. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่องการให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. 2541
4. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 เรื่องที่ 3.1 อนุมัติบัญชีค่าตอบแทนการใช้ที่ดินตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่องการให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดิน

ไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. 2541

ข้อพิจารณา

ส.ป.ก. ได้พิจารณาคำขอรับความยินยอมของบริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด แล้วเห็นว่าในด้านสภาพพื้นที่มีศักยภาพเป็นแหล่งหินเพื่อการอุตสาหกรรมโดยควรรนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ในการอุตสาหกรรมมากกว่านำมาเพื่อการเกษตร โดยพิจารณาจากประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรม

การยินยอมให้ใช้พื้นที่ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจาก อบต. และปรากฏว่าไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง จึงได้ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานนโยบายและสิ่งแวดล้อม

ส่วนขนาดของพื้นที่ การเข้าใช้พื้นที่ วิธีการดำเนินการ ตลอดจนระยะเวลาการเข้าใช้พื้นที่ได้ผ่านการตรวจสอบแผนงาน โครงการจากกรมทรัพยากรธรณีแล้ว

ทั้งนี้ ภายหลังการใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้วบริษัทฯ จะต้องฟื้นฟูสภาพพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ที่ ส.ป.ก. และกรมทรัพยากรธรณีกำหนดและพร้อมให้คงสภาพพื้นที่ดังกล่าวให้ใช้ประโยชน์เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ต่อไป หากผิดเงื่อนไขดังกล่าว ส.ป.ก. สามารถบังคับจากหลักประกันที่บริษัทฯ วางไว้กับกรมทรัพยากรธรณี โดยกรมทรัพยากรธรณีจะเป็นผู้บังคับจาก หลักประกัน รวมถึงการเก็บค่าตอบแทนเพื่อนำส่งเข้ากองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ ส.ป.ก. ตามบันทึก ข้อตกลงระหว่างกรมทรัพยากรธรณีกับ ส.ป.ก. ในเรื่องนี้ด้วย และทั้งนี้บริเวณพื้นที่ ดังกล่าว ส.ป.ก. โดยคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีมติอนุมัติในการประชุมครั้งที่ 3/2541 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2541 และครั้งที่ 4/2541 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2541 ให้ความยินยอมให้บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ขอประทานบัตรชั่วคราวต่อกระทรวงอุตสาหกรรม และขณะนี้ได้หมดอายุ

ส.ป.ก. ได้นำคำขอของบริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด เสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เพื่อพิจารณาในการประชุมครั้งที่ 3/2544 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 โดยมีมติเห็นชอบในหลักการให้บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ใช้ที่ดินและให้คณะกรรมการฯ พิจารณา หากเห็นชอบให้นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ส.ป.ก. ได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ในการพิจารณาครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 และได้

มีมติเห็นชอบให้นำเสนอ คปก. ให้ความยินยอมให้บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. ได้นำเสนอ คปก. พิจารณาในการประชุมครั้งที่ 5/2544 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2544 และได้มีมติสรุปว่า เรื่องอำนาจหน้าที่การให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินเพื่อนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น ตามระเบียบ คปก. ที่กำหนดสามารถทำได้หรือไม่และให้นำเสนอคณะกรรมการ พิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินพบทวนอีกครั้งหนึ่ง

ส.ป.ก. ได้นำเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว ในการประชุมครั้งที่ 2/2544 วันที่ 13 กันยายน 2544 มีความเห็นว่า

1. ขั้นตอนในการพิจารณาเพื่อกำหนดระเบียบ คปก. เรื่องการให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติ ในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. 2541 ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ในการประชุมครั้งที่ 2/2541 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2541 และได้มีการพิจารณาเพื่อทบทวนในเรื่องอำนาจการให้ความยินยอมอีกครั้ง ในการประชุมครั้งที่ 4/2541 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2541 โดยคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ เป็นคณะกรรมการฯ ที่ คปก. แต่งตั้งเพื่อพิจารณาลั่นกรองข้อกฎหมายให้แก่ คปก. และได้ผ่านการพิจารณาจาก คปก. ในการประชุมครั้งที่ 4/2541 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2541 โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิร่วมอยู่ด้วย จึงมีมติว่า คปก. มีอำนาจในการกำหนดระเบียบดังกล่าวได้

2. คณะกรรมการฯ ได้มีมติยืนยันเห็นชอบตามมติคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 วาระพิจารณาเรื่อง บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด และนางสาววิภาสรา สุวรรณเนกซ์ ขอรับความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อนำไปขอประทานบัตรต่อกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อเสนอ คปก. พิจารณาต่อไป

คำขอ

ขออนุมัติให้ความยินยอมให้บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการป่าห้วยสักและป่าแม่กกฝั่งขวา หมู่ที่ 9 ตำบล ผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย ที่ดินแปลงเลขที่ 1 กลุ่มที่ 3206 เนื้อที่ 39-2-92 ไร่ เพื่อนำไปขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมต่อกระทรวงอุตสาหกรรมตามคำขอเลขที่ 4/2542 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2542

ทั้งนี้ ก่อนที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดจะออกหนังสือยินยอมให้ บริษัท เวียงชัยพางามก่อสร้าง จำกัด เข้าใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ ประโยชน์จะต้องได้รับอนุญาตประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรมและได้วางหลักประกัน และได้ชำระค่าตอบแทนตามอัตราที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดไว้เมื่อคราว ประชุม ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542

ประเด็นการพิจารณา

ประธานได้กล่าวว่า เรื่องนี้ ส.ป.ก. ได้นำเสนอในการประชุมครั้งที่ผ่านมา ประเด็น พิจารณาของคณะกรรมการคือ คณะกรรมการมีอำนาจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเข้าใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน นอกจากการทำการเกษตรได้หรือไม่ ซึ่งการพิจารณาในครั้งนี้ ท่านเลขาธิการ คณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิใน คปท. ได้ให้เกียรติมาร่วมประชุมด้วย จึงขอให้ท่าน ได้กรุณาเสนอแนวคิดในเรื่องนี้ด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์) ได้กล่าวว่า ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ไม่ได้หมายความว่า จะต้องทำการเกษตรทั้งหมด บางอย่างก็อาจเป็นกิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิรูปที่ดิน พื้นที่บางแปลงอาจมิได้ใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรม แต่เป็นพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก ถ้า พื้นที่ตรงนั้นไม่มีการใช้เพื่อการเกษตรในขณะนั้น การที่บุคคลอื่นขอใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ไปขุดหาทรัพยากรแร่ได้ดินก็สามารถกระทำได้ ปัญหาคือทาง ส.ป.ก. ประสงค์จะใช้ที่ดินตรงนั้น เพื่อการปฏิรูปที่ดินประการใดหรือไม่ ถ้าไม่ประสงค์จะใช้เพื่อการใดในขณะนั้น ก็มีหนังสือ แสดงความไม่ขัดข้องไปก็เป็นเรื่องที่บุคคลจะไปขออนุมัติประทานบัตรทำเหมืองแร่ต่อไป

ผู้แทนกรมธนารักษ์ ได้เรียนว่า ประเด็นการนำพื้นที่ที่ปฏิรูปที่ดินไปใช้ในขณะนั้น ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นไม่คิดใจ แต่เห็นว่าฐานอำนาจในการออกระเบียบของคณะกรรมการชุดนี้ มีอำนาจหรือไม่ เพราะการอ้างฐานอำนาจการออกระเบียบ ตาม พ.ร.บ. ปฏิรูปที่ดิน มาตรา 19(12) ที่ว่า “กำหนดกิจการและระเบียบการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ ส.ป.ก. หรือสนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” นั้นเห็นว่า เรื่องของการทำเหมืองแร่ไม่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงไม่ทราบว่าคณะกรรมการ มีอำนาจอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์) ได้กล่าวว่า ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. มีอำนาจควบคุม ดูแลรักษา ไม่ให้ใครทำอะไรที่เป็นการเสียหาย แล้วนำที่ดินนั้นมาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แต่ที่ดินบางแปลงอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับการเกษตรกรรม หรือ ส.ป.ก.

ยังไม่มีแผนงานดำเนินการในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ และการใช้ประโยชน์อย่างอื่น ไม่ได้ขัดขวางต่อการเกษตรกรรม กรณีนั้น ส.ป.ก. ก็สามารถกำหนดได้ด้วยตัวเองว่าควรจะทำอย่างไร งานตรงนี้จะเห็นได้ว่า ส.ป.ก. มีอำนาจในการควบคุม ดูแล รักษา เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับงานของ ส.ป.ก. สำหรับพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน มาตรา 19 (12) ที่ยกขึ้นมากล่าวอ้างนั้น พิจารณาได้เป็น 2 เรื่องด้วยกัน คือ 1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน ส.ป.ก. หรือ 2 สนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่อง ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน ส.ป.ก. ก็หมายความว่า ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. จะต้องดูแลรักษาการที่จะวางระเบียบ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ก็เป็นเรื่องปกติที่สามารถกระทำได้

ประธานได้กล่าวว่าจากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์) สรุปได้ว่าประเด็นเรื่องอำนาจนั้น คปท. มีอำนาจในการดำเนินการได้ ซึ่งก็จะนำสู่ประเด็นที่ 2 ที่ว่า ขณะนี้เราจะดูแลอย่างไร เพราะถ้าเป็นเขตทำการเกษตรก็คงเน้นด้านการทำการเกษตร แต่คำอธิบายของ ส.ป.ก. ที่พยายามอธิบาย คปท. มาโดยตลอดว่า พื้นที่ตรงนั้นไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร ซึ่งเข้าใจว่าพื้นที่เหล่านี้ถักกันจากกรมป่าไม้ ตามข้อตกลงก็ถือว่า ถ้าพื้นที่ไหนเมื่อกันออกมาแล้ว ยังเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ ก็ต้องคืนกรมป่าไม้ไป ถ้าพื้นที่นั้นสามารถนำมาสู่ด้านการทำการเกษตรได้ ก็นำมาสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน ฉะนั้นคงเหลือพื้นที่ตรงกลางที่กันให้ ส.ป.ก. แล้ว และก็ไม่สามารถทำการเกษตรได้ ก็คงไม่สามารถคืนกรมป่าไม้ได้ ตรงนี้เรามีแนวทางดูแลพื้นที่อย่างไร แต่อยู่ในอำนาจที่เราสามารถดำเนินการในพื้นที่ได้ และข้อเสนอที่มีผู้เสนอขอใช้พื้นที่บริเวณนี้ไปขออนุญาตสัมปทานบัตร ก็ต้องไปขออนุญาตอื่น การอนุญาตให้ทำสัมปทานเหมืองแร่เป็นเรื่องของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการมีแนวคิดอย่างไร

ผู้แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์ ได้กล่าวว่า ประเด็นอำนาจตามกฎหมายไม่คิดใจ แต่จากข้อเสนอของ ส.ป.ก. ที่ว่าสภาพข้อมูลพื้นที่มีศักยภาพเป็นแหล่งหินเพื่อการอุตสาหกรรม ควรนำทรัพยากรธรรมชาตินี้มาใช้มากกว่านำมาเพื่อการเกษตร ก็เป็นข้อพิจารณาของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหลัก และกล่าวว่าหลังจากใช้ที่ดินเรียบร้อยแล้ว บริษัทฯ มีหน้าที่จะต้องฟื้นฟูสภาพที่ดิน ประเด็นคือเมื่อทำเหมืองแร่แล้วโอกาสที่จะฟื้นฟูกลับไปเพื่อทำการเกษตรอีกคงเป็นไปได้หรือไม่ ตรงนี้เป็นประเด็นที่จะขัดแย้งกันหรือไม่ เพราะข้อมูลที่เขียนว่า ภายหลังจากการใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้ว บริษัทฯ จะต้องปฏิบัติการฟื้นฟูสภาพเพื่อการเกษตรต่อไปภายหลัง

ฝ่ายเลขานุการได้ชี้แจงว่า สำหรับการพิจารณาเรื่องนี้คณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ได้มีการพิจารณากันหลายครั้ง ซึ่งสรุปได้จะมีประเด็นพิจารณา 2 ประเด็นที่เป็นประโยชน์ คือ

ประเด็นแรก หากมีการยินยอมให้ใช้พื้นที่ไปขออนุญาตตามกฎหมายอื่น ก็จะมีเงินส่วนหนึ่งกลับมาเข้ากองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ซึ่งเงินในส่วนนี้ ก็จะมีการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรให้กับเกษตรกรต่อไป

ประเด็นที่สอง กรณีการขออนุญาตให้ใช้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น คงไม่ใช่เรื่องการระเบิดและข่อยหินเพียงอย่างเดียว อาจเป็นเรื่องของการขุดแร่ หรืออย่างอื่น ซึ่งในระเบียบก็เขียนเพื่อไว้ว่า เมื่อมีการใช้พื้นที่เสร็จแล้ว จะต้องปรับสภาพกลับมาเพื่อให้ใช้ประโยชน์กับการเกษตร อาจไม่ใช่ทำการเกษตรโดยตรง เช่น พื้นที่ที่ใช้เป็นแหล่งแร่ อาจปรับเป็นสระน้ำ หรือทำเป็นแหล่งระเบิดและข่อยหิน ก็อาจปรับเป็นเส้นทางลำเลียงที่จะให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ในการลำเลียงผลผลิตต่อไปได้ มิได้หมายความว่า จะให้นำพื้นที่กลับมาใช้เพื่อการเพาะปลูกแต่เพียงอย่างเดียว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศักดิ์) ได้กล่าวว่าที่ดินทุกผืนเป็นเรื่องประโยชน์ของประเทศไทย ซึ่งต้องพิจารณาให้ดูว่าจะใช้ในทางใด จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด มิได้หมายความว่าต้องเป็นทางใดทางหนึ่ง หรือกับใครเท่านั้น คือที่ดินบริเวณนั้นอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินถ้าขนาดใหญ่เกินไปก็ควรกันออก แต่ถ้าไม่ใหญ่ก็ควรคงไว้ เพราะการกันออกก็ไม่มีประโยชน์ แต่เมื่อคงไว้แล้ว ถ้าไม่ขัดข้องที่จะมีการอนุญาตให้บุคคลใช้ประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรพิจารณา คือ

1. หากมีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์อย่างอื่น จะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติหรือไม่
2. พื้นที่ที่จะอนุญาตไม่ใช่เพื่อทำการเกษตรจริงหรือไม่ เพราะข้อมูลรายละเอียดที่น่าเสนอสรุปว่าเป็นที่ราบ จำนวนหินอยู่กระจัดกระจาย ไม่มีสภาพเป็นแหล่งน้ำ ถ้าจากสภาพนี้ก็ไม่สามารถทำการเกษตรได้

ส่วนปัญหาที่ควรพิจารณาถือว่า เงื่อนไขที่ควรกำหนด เช่น การเข้าออกต้องไม่รบกวนเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น การดำเนินการก็ต้องไม่รบกวนต่อการประกอบเกษตรกรรม เป็นต้น สำหรับคำถามประเด็นหนึ่งที่ค่อนข้างจะเกี่ยวข้องคือ ถ้าผู้ได้รับอนุญาตเลิกกิจการไป จะทำอย่างไร ถ้า ส.ป.ก. นำเสนอข้อมูลให้ชัดเจนก็จะเป็นการดีกว่าเมื่อมีการเลิกใช้ประโยชน์ในพื้นที่แล้ว เป้าหมายพื้นที่นั้นพื้นที่เป็นอะไร

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า การฟื้นฟูพื้นที่หลังจากสิ้นสุดสัมปทานทาง ส.ป.ก. ได้หารือร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งหลักจริง ๆ คือ อยากฟื้นฟูเป็นเรื่องแหล่งน้ำ เพราะหากใช้เพื่อการเกษตรก็เป็นการยาก เพราะเป็นพื้นที่ทำแร่และระเบิดหิน ทั้งนี้ในระหว่างที่หารือกับ กระทรวงอุตสาหกรรมนั้น ทางกระทรวงอุตสาหกรรม ก็แจ้งให้ทราบว่า เป็นครั้งแรกที่กระทรวงฯ ได้กระทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เรื่องการฟื้นฟูทางกรมทรัพยากรธรณี จะช่วยดูแลให้ ในกรณีที่ได้รับสัมปทานไปจนกระทั่งสิ้นสุดสัมปทาน โดยจะให้พื้นที่นั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์กับการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งไปในเรื่องแหล่งน้ำ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์) ได้กล่าวว่า ในการดำเนินการจะต้องพิจารณากฎหมายแร่ประกอบด้วย ว่ามีการกำหนดให้มีการฟื้นฟูสภาพภายหลังการเลิกใช้พื้นที่ด้วยหรือไม่ เพราะถ้ากฎหมายกำหนดให้มีแล้ว สิ่งที่ ส.ป.ก.ควรทำคือ ต้องกำหนดมาตรการบางสิ่งบางอย่างขึ้น เพื่อไว้ในอนาคตต่อไปว่า ถ้าจะต้องฟื้นฟูพื้นที่แล้ว จะต้องทำอะไรบ้าง และใช้จ่ายเงินจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ อาจต้องให้ผู้ได้รับประโยชน์ (ผู้ได้รับสัมปทาน) ต้องกันเงินส่วนหนึ่งเข้าบัญชีรองรับไว้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้การฟื้นฟูสภาพพื้นที่เกิดขึ้นได้จริง

ประธานได้กล่าวว่า ประเด็นที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ (นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์) กล่าวเป็นประเด็นสำคัญ เพราะก่อนที่จะมีการทำสัญญา หรือจะมีข้อตกลงในการมอบพื้นที่ ถ้ามีเงื่อนไขผูกพันไว้ว่าที่ดินจะต้องกลับคืนมา ซึ่งมีคำถามว่าจะกลับคืนมาในสภาพไหน จะได้มีทิศทางเป็นข้อผูกพันกันไว้ชัดเจน และการกลับคืนมาจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อจะได้ไม่มีข้อโต้แย้งกัน ในภายหลัง สรุปคือจะต้องมีการกำหนดเรื่องเงื่อนไขในการมอบพื้นที่นี้ จะมีเงื่อนไขอะไรบ้างที่ผูกพัน จะต้องดำเนินการ เพราะกรรมการหลายท่านเป็นห่วงว่าเกี่ยวเนื่องกับงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างไรบ้าง

ฝ่ายเลขานุการ ได้เรียนชี้แจงว่า ประเด็นหลังจากมีการเลิกใช้พื้นที่สัมปทานแล้วนั้นมีแบบอย่างแล้วว่าหากพื้นที่ส่วนนั้นเป็นป่าสงวนเดิม หลักเกณฑ์กรณีที่ผู้รับสัมปทานยกเลิกการใช้พื้นที่ กรณีนี้ กรมป่าไม้มีกรณีตัวอย่างว่า พื้นที่ส่วนนี้ก็กลับไปฟื้นฟูเป็นสภาพป่า แต่กรณีในเขตปฏิรูปที่ดินแล้วต้องพิจารณา 2 ประเด็น

ประเด็นแรก ดำเนินการขุดหาแหล่งแร่แล้วพื้นที่บริเวณนั้นก็ถือเป็นแหล่งน้ำ

ประเด็นที่สอง ต้องฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ในพื้นที่ส่วนนั้น แต่เงินที่ได้จากการเก็บค่าภาคหลวง หรือจากการอนุญาตการใช้ที่ดิน เงินส่วนนี้นำเข้ากองทุนฯ แล้ว เรามีเงื่อนไขที่จะต้องนำเงินส่วนนี้เข้ามาฟื้นฟูพื้นที่ต่อไป แต่หลักเกณฑ์เงื่อนไข ระเบียบ วิธีการ ที่จะกำหนด

ในสัญญาเป็นข้อผูกพัน หาก คปท. มีมติเห็นสมควรก็สามารถดำเนินการได้

มติที่ประชุม 1. เห็นชอบให้บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการป่าห้วยสัก และป่าแม่กกฝั่งขวา หมู่ที่ 9 ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ที่ดินแปลงเลขที่ 1 กลุ่มที่ 3206 เนื้อที่ 39-2-92 ไร่ เพื่อนำไปขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรม ตามคำขอเลขที่ 4/2542 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2542

2. ให้ ส.ป.ก. ประสานงานกับบริษัทฯ และกระทรวงอุตสาหกรรมในการกำหนดเงื่อนไข หรือข้อผูกพัน เกี่ยวกับการฟื้นฟูพื้นที่ภายหลังการเลิกใช้ประโยชน์ เพิ่มเติมในส่วนที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเกษตรกรในพื้นที่ และขอให้นำเงื่อนไขหรือข้อผูกพันนั้น มาเสนอต่อ คปท. ก่อนที่ ส.ป.ก. จะออกหนังสือยินยอมให้บริษัทใช้ที่ดินต่อไป ทั้งนี้ บริษัทฯ จะต้องได้รับอนุญาตประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม และได้วางหลักประกัน และได้ชำระค่าตอบแทนตามอัตราที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กำหนดไว้ เมื่อคราวประชุม ครั้งที่ 1/2542 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่องที่ 3.3 นางสาววิศรดา สุวรรณนักษ์ ขอรับความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น

ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารที่นำเสนอยังไม่สมบูรณ์ จึงขอถอนเรื่องออกจากวาระการประชุม

มติคณะกรรมการ อนุญาตให้ฝ่ายเลขานุการฯ ถอนเรื่องได้ตามเสนอ

เรื่อง 3.4 มหาวิทยาลัยนเรศวร ขอให้ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง (บางส่วน) ในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอนนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อใช้ก่อสร้างเป็นวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์

ข้อเท็จจริง

1. ส.ป.ก.เพชรบูรณ์ ได้มีหนังสือที่ พช 0014/1486 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2543 แจ้ง ส.ป.ก. ขอให้พิจารณาว่า มีความประสงค์จะนำที่ดินสาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรังมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินหรือไม่ และจะจัดซื้อหรือไม่ถ้าจะให้มหาวิทยาลัยนเรศวรไปใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างมหาวิทยาลัย
2. พื้นที่สาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง เดิมใช้ประโยชน์เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ ได้ประกาศสงวนหวงห้ามและนำขึ้นทะเบียนไว้เป็นที่สาธารณประโยชน์ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2469 โดยมีหลักฐานหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ พช 0032 ออกให้ ณ วันที่ 29 กันยายน 2536 เนื้อที่ทั้งแปลงประมาณ 908-3-94 ไร่ และอยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เนื้อที่ประมาณ 576-3-16 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกัน โดยพื้นที่ที่อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของแปลงที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลคงขุย อำเภอนนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินแต่อยู่นอกเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นนิติบุคคลมีฐานะเป็นกรมในทบวงมหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2533 ขอให้ที่ดินแปลงที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ พช 0032 (บางส่วน) เนื้อที่ประมาณ 482-0-73 ไร่ และแปลงที่อยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เนื้อที่ประมาณ 576-3-16 ไร่ รวม 2 แปลง เนื้อที่ประมาณ 1,058-3-89 ไร่ เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างเป็นวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์
- สภาพที่ดินสาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง ทั้ง 2 แปลง มีสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นดินลูกรัง สูงๆ ต่ำๆ เป็นป่าละเมาะ มีต้นไม้หลายชนิดอยู่ทั่วไป มีถนนลูกรัง ถนนลาดยาง และถนนคอนกรีต ในแปลงที่ดิน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย ได้รายงานอำเภอนนแดนว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาแล้วมีมติว่าที่ดินสาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง ในปัจจุบันพลเมืองเลิกใช้ร่วมกันแล้ว สภาพที่ดิน ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเห็นควรให้มหาวิทยาลัย

นเรศวรใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามหนังสือที่ พช 71201/96 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2544

4. อำเภอนนทบุรี มีความเห็นว่าที่สาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง พหลเมืองเล็กใช้ร่วมกันแล้ว เห็นควรให้มหาวิทยาลัยนเรศวรใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามหนังสือที่ พช 0518/1010 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2544 และจังหวัดเพชรบูรณ์ เห็นชอบให้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ความเห็นชอบไม่ประสงค์จะนำที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าว มาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

1. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 มาตรา 26(1) บัญญัติว่า

มาตรา 26 เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

(1) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมือง ใช้ร่วมกันแทน โดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ดี ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดินและให้ ส.ป.ก.มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

2. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ฯลฯ ตามหนังสือด่วนมาก ที่ นร 0601/187 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2539 ตอบข้อหารือปัญหาข้อกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ว่าเมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินที่ถูกถอนสภาพเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป กระทรวงมหาดไทยย่อมมีอำนาจให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการ หรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ เพราะพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินฯ เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจ ส.ป.ก. เข้าไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตที่พระราชกฤษฎีกากำหนดแต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างอำนาจ ที่กระทรวง ทบวง กรม เคยมีอยู่ตามกฎหมายอื่น

3. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุม ครั้งที่ 2/2541 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2541 ซึ่งได้พิจารณาเรื่องการนำที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินและมีมติในเรื่องการไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินที่ถูกถอนสภาพเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป ดังนี้

“ที่ดินที่ถูกถอนสภาพจากการเป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย หรือไม่เหมาะสมกับการนำที่ดินมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ให้นำเสนอ คปก. พิจารณาว่าไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไป ”

4. ส.ป.ก.ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องการแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไป ตามมติ คปก. ครั้งที่ 2/2541 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2541 โดยผู้ขอใช้จะต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และได้มีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว โดยผ่านขั้นตอน การพิจารณาจากองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ตรวจสอบข้อเท็จจริงในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของพลเมือง ความเหมาะสมของที่ดิน ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิจารณาว่า พลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว และไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไป เพื่อที่ ส.ป.ก.จะได้นำเสนอ คปก.พิจารณาต่อไป

5. ในการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ (คปจ.เพชรบูรณ์) ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2544 เห็นว่าที่สาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง ในส่วนที่ดินบริเวณที่มหาวิทยาลัยนเรศวรขอใช้ ไม่เหมาะสมต่อการนำมาปฏิรูปที่ดิน จึงมีมติเห็นชอบว่าไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไป

ข้อพิจารณา

1. ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกป่าเต็งรัง ได้มีความเห็นสอดคล้องกันขององค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย อำเภอชนแดน และจังหวัดเพชรบูรณ์ ว่าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว ซึ่งมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินฯ โดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินท้องที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2521

2. สภาพที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรัง สภาพเป็นป่าละเมาะ ลักษณะเป็นดินลูกรัง จึงมีความไม่เหมาะสมต่อการนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค จึงเห็นควรสนับสนุนให้ใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวเป็นสถานที่ก่อสร้างเป็นวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์

ความเห็น ส.ป.ก.

1. การยื่นคำขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรัง ของมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นการขอใช้ที่ดินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2541 ซึ่งกรมที่ดินจะต้องได้รับการยืนยันจาก ส.ป.ก. โดยผ่านการพิจารณาจาก คปก. ว่า ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่พลเมืองเล็กใช้ร่วมกันเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลที่ดินสาธารณะประโยชน์นำไปดำเนินการอนุญาตให้ส่วนราชการเข้าใช้ประโยชน์ในราชการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ต่อไป ดังนั้น การแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไป เพื่อให้มหาวิทยาลัยนเรศวรไปยื่นขอใช้ที่ดินกับกระทรวงมหาดไทย ส.ป.ก. จึงไม่อาจแจ้งไม่ประสงค์ใช้ที่ดินโดยมีเงื่อนไขในเรื่องระยะเวลาของการส่งมอบที่ดินหรือเงื่อนไขในการอนุญาตให้ใช้ที่ดินได้

2. ในสภาพข้อเท็จจริงที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรัง ส.ป.ก. ยังมีได้นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา 26 (1) แห่ง พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ ดังนั้น ส.ป.ก. จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตให้มหาวิทยาลัยนเรศวร ใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างมหาวิทยาลัย ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2536 ได้ ดังนั้น หาก ส.ป.ก. จะอนุญาตให้มหาวิทยาลัยนเรศวรใช้ที่ดินโดยมีวัตถุประสงค์ในการดูแลและควบคุมการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินตามความเห็นของ คปก. ครั้งที่ 5/2544 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2544 แล้ว ส.ป.ก. จะต้องนำที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ตามมาตรา 26 (1) แห่ง พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ

3. ส.ป.ก. ได้นำเรื่องการขอใช้ที่ดินของมหาวิทยาลัยนเรศวร นำเสนอ คปก. พิจารณาในการประชุมครั้งที่ 3/2544 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 ซึ่งที่ประชุมมีมติให้นำเรื่องการขอใช้ที่ดินดังกล่าว เสนอคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณา

และประธาน คปก. ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้ โดยได้เดินทางไปตรวจสภาพพื้นที่ด้วยตนเอง พร้อมกับเลขาธิการ ส.ป.ก. และได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ในเรื่องของขั้นตอนการพิจารณาให้ใช้พื้นที่ดังกล่าว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2544

4. ส.ป.ก. ได้นำเรื่องการขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรัง (บางส่วน) ของมหาวิทยาลัยนเรศวร เสนอคณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 และได้มีมติเห็นชอบให้นำเสนอ คปก. พิจารณาไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรัง (บางส่วน) เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในราชการสำหรับให้มหาวิทยาลัยนเรศวร ใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างเป็นวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์

5. ในการประชุม คปก. ครั้งที่ 5/2544 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2544 คปก. มีมติเห็นชอบในหลักการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีขั้นตอนในการอนุญาตให้ใช้ที่ดิน โดยมีเงื่อนไขในเรื่องระยะเวลาของการส่งมอบที่ดินหรือเงื่อนไขในการอนุญาตให้ใช้ที่ดิน และมอบหมายให้คณะกรรมการฯ ไปกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ใช้ที่ดินแล้วนำเสนอ คปก. เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

6. ส.ป.ก. ได้นำเสนอคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2544 คณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบให้นำเสนอ คปก. พิจารณาไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรัง เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป เพื่อให้มหาวิทยาลัยนเรศวร ใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างเป็นวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์ ทั้ง 2 แปลง คือแปลงที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ พช 0032 (บางส่วน) เนื้อที่ประมาณ 482-0-73 ไร่ และแปลงที่อยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เนื้อที่ประมาณ 576-3-16 ไร่ แต่ในการแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินดังกล่าว เห็นควรเสนอ คปก. พิจารณาแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินคราวละ 1 แปลง โดยให้พิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้ที่ดินเป็นแปลง ๆ ไป

คำขอ

ขออนุมัติไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกป่าเต็งรังเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไปเป็นบางส่วน เฉพาะบริเวณพื้นที่แปลงที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ พช 0032 (บางส่วน) เนื้อที่ประมาณ 482-0-73 ไร่ และแปลงที่อยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เนื้อที่ประมาณ 576-3-16 ไร่ แต่ในการแจ้งไม่ประสงค์จะใช้

ที่ดินดังกล่าว เห็นควรพิจารณาแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินคราวละ 1 แปลง โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ในการใช้ที่ดินเป็นแปลง ๆ ไป

มติคณะกรรมการ เห็นชอบในหลักการที่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ โศกป่าเต็งรัง เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไปเป็นบางส่วน เฉพาะบริเวณพื้นที่แปลง ที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ พช 0032 (บางส่วน) เนื้อที่ประมาณ 482-0-73 ไร่ และแปลงที่อยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เนื้อที่ประมาณ 576-3-16 ไร่ แต่ในการแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินดังกล่าวเห็นควรพิจารณาแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินคราวละ 1 แปลง โดยพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้ที่ดินเป็นแปลง ๆ ไป ทั้งนี้ ก่อนที่ ส.ป.ก. จะมีหนังสือแจ้งไม่ประสงค์จะใช้ที่ดิน มหาวิทยาลัยนเรศวรจะต้องได้รับงบประมาณในการก่อสร้างวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์เรียบร้อยแล้ว

เรื่องที่ 3.5 เทศบาลตำบลเขาสวนกวาง ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะ ให้ถูกหลักสุขาภิบาล ในเขตปฏิรูปที่ดินโครงการป่าเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น ได้ส่งรายละเอียดคำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภค และกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินของเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล ในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการป่าเขาสวนกวาง หมู่ที่ 5 ตำบลคำม่วง อำเภอ เขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ที่ดินกลุ่มที่ 3583 แปลงเลขที่ 10 เนื้อที่ 12-1-10 ไร่ มาเพื่อ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาต โดย คปจ.ขอนแก่น ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ในการประชุมครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2544

ข้อเท็จจริง

เทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น (ต่อมาได้ร่วมดำเนินการกับเทศบาลตำบลเขาสวนกวางและองค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง โดยเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง เป็นผู้ยื่นคำขออนุญาตฯ) ได้รับงบประมาณสนับสนุน จากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จำนวน 25,098,600 บาท เพื่อดำเนินโครงการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล ภายใต้มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

เทศบาลตำบลน้ำพองได้เลือกพื้นที่บ้านคำมิด หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำพอง อำเภอ
น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ 23 ไร่ เป็นสถานที่ดำเนินโครงการ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้
เพราะไม่ได้รับความยินยอมจากชุมชน

เทศบาลตำบลน้ำพองได้เลือกพื้นที่ใหม่ในปัจจุบัน ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลคำม่วง อำเภอเขา
สวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน มีสภาพเป็นพื้นที่ทิ้งขยะอยู่เดิมและเป็นพื้นที่
ที่มีเอกสารสิทธิจำนวน 10 ไร่ โดยจะขอขยายพื้นที่ซึ่งเป็นของ ส.ป.ก. ที่ดินกลุ่มที่ 3583 แปลงที่ 10
เนื้อที่ 12-1-10 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งหมด 22-1-10 ไร่ โดยร่วมกับเทศบาลตำบลเขาสวนกวางและองค์การ
บริหารส่วนตำบลคำม่วง ในการใช้พื้นที่กำจัดมูลฝอยร่วมกัน

เทศบาลน้ำพอง ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นผู้ศึกษาผลกระทบ
เบื้องต้น (Initial Environmental Examination : IEE) เพื่อประเมินผลกระทบเบื้องต้น และหามาตรการ
ป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รายงานการประเมินผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมเบื้องต้น สรุปความได้ว่า มาตรการลดผลกระทบในระยะก่อสร้าง มาตรการลดผลกระทบ
ระยะดำเนินการฝังกลบมูลฝอย และมาตรการลดผลกระทบระยะปิดพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยแล้ว จะมี
ผลกระทบน้อยมาก สภาพปัจจุบันของพื้นที่โครงการมีลักษณะเป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยอยู่แล้ว
จึงไม่มีดินไม้ขนาดใหญ่ และไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพนิเวศวิทยานบนบกแต่อย่างใด
และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและคุณภาพน้ำแต่อย่างใด

ที่ตั้งที่ดิน

พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินโครงการป่าเขาสวนกวาง หมู่ที่ 5 ตำบล
คำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตั้งแต่
พ.ศ. 2541

สภาพที่ดิน

พื้นที่ที่ขออนุญาตดังกล่าว เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นที่ราบลูกคลื่น ดินร่วนปนทราย
มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงชาวบ้านส่วนใหญ่เพาะปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง
และอ้อย เป็นหลัก ไม่มีแหล่งโบราณคดี หรือแหล่งสุนทรียภาพ ในระยะ 500 เมตร ส.ป.ก.
ได้ดำเนินการจัดที่ดินให้แก่รายประหยัด เพชรสังฆาต เข้าทำประโยชน์แล้ว ซึ่งนายประหยัดฯ
ได้ทำหนังสือสละสิทธิในที่ดินแล้วโดยไม่ขอรับค่าชดเชยหรือประโยชน์อื่นใด

ข้อกฎหมาย

1. พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ตำบลเขาสวนกวาง ตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2541 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 16 เมษายน 2541

2. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจกรรมอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2536

3. สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการ โครงการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาลได้ ในการประชุมสภาสมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1 ประจำปี 2543 เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2543

4. กรมควบคุมมลพิษ ได้แจ้งผลการตรวจสอบเบื้องต้น โครงการก่อสร้างปรับปรุงระบบกำจัดขยะมูลฝอย โดยแนะนำว่าต้องมีการวิเคราะห์และวางมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด รวมทั้งต้องได้รับการยินยอมจากประชาชน ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง

5. องค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง ได้ประชุมสอบถามความเห็นของประชาชน ในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงรวม 3 หมู่บ้าน คือ บ้านโนนทอง หมู่ที่ 5 บ้านโนนราสี หมู่ที่ 7 และบ้านห้วยผาก หมู่ที่ 13 และได้ให้ความเห็นชอบ

ความเห็น ส.ป.ก.

1. โครงการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาลดังกล่าวเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลน้ำพอง เทศบาลตำบลเขาสวนกวางและองค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง โดยใช้พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 22 ไร่ เป็นพื้นที่กำจัดขยะเดิมของเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง เนื้อที่ 10 ไร่ ซึ่งที่ดินมีเอกสาร น.ส. 3 และพื้นที่ ส.ป.ก. เนื้อที่ 12-1-10 ไร่ ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ภายใต้มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

2. ที่ดินบริเวณที่ขออนุญาตมีแนวเขตติดกับสถานที่ทิ้งขยะเดิมของเทศบาลตำบลเขาสวนกวางอยู่แล้ว ลักษณะในการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นการเทกองแล้วเผาเป็นระยะ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน การขออนุญาต ปรับปรุงดังกล่าวเป็นการก่อสร้างระบบ

กำจัดขยะเพื่อให้ถูกหลักสุขาภิบาล โดยมีองค์ประกอบของระบบกำจัดมูลฝอย (ตามผังบริเวณสถานที่กำจัดมูลฝอย) ดังนี้

- บ่อฝังกลบมูลฝอย
- ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
- ระบบระบายน้ำฝน
- ระบบระบายก๊าซ
- บ่อตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดิน
- แนวพื้นที่ถนน
- อาคาร และระบบสาธารณูปโภค

และเป็นศูนย์กำจัดขยะร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลน้ำพอง เทศบาลตำบลเขาสวนกวาง และองค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง ซึ่งเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะ มูลฝอยในท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง เป็นการทำให้สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยมีสภาพดีขึ้น

3. การขออนุญาตปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะดังกล่าว กรมควบคุมมลพิษได้ตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีความเห็นว่าจะต้องมีการวิเคราะห์ และวางมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมรวมทั้งจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้วิจัยและรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โครงการออกแบบก่อสร้างเพื่อปรับปรุงระบบกำจัดมูลฝอยแล้ว โดยสรุปความได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นคาดว่าจะมีน้อยและโครงการได้ออกแบบป้องกันเอาไว้แล้ว และการประเมินฯ ได้รวมถึงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการปรับปรุงพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วงได้ให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการได้

4. โดยที่การขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาลดังกล่าวเป็นการทำให้สภาพการกำจัดขยะมูลฝอยเดิมดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและพื้นที่ใกล้เคียงลดน้อยลงด้วย

5. การขออนุญาตใช้ที่ดินดังกล่าว เป็นกิจการอื่นนอกจากข้อ 6 ถึงข้อ 16 ที่กำหนดไว้ในระเบียบ อำนาจในการพิจารณาเป็นของ คปก.

6. ส.ป.ก. ได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2544 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติอนุญาตให้เทศบาลตำบลเขาสวนกว้างใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาลได้ตามคำขอ โดยให้นำเสนอ คปท. พิจารณาอนุญาตต่อไป

คำขอ

เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้เทศบาลตำบลเขาสวนกว้างใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล ในที่ดินหมู่ที่ 5 ตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกว้าง จังหวัดขอนแก่น ที่ดินกลุ่มที่ 3583 แปลงเลขที่ 10 เนื้อที่ 12-1-10 ไร่ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ที่ดิน

ประธานได้กล่าวว่า การพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินโดยไม่เรียกเก็บเงินค่าตอบแทน มีเหตุผลอะไรประกอบการพิจารณา

ฝ่ายเลขานุการ ได้เรียนชี้แจงว่า เหตุผลในการพิจารณาอนุญาตให้ใช้พื้นที่กรณีนี้ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนมีหลักพิจารณา 2 ประเด็น ได้แก่

1. ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ของรัฐ ที่ ส.ป.ก. รับมอบมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ไม่ได้ใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อจัดซื้อที่ดิน จึงไม่มีค่าตอบแทนเดิม ซึ่งที่ดินดังกล่าว ส.ป.ก. ได้จัดให้เกษตรกรแล้ว แต่เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินได้ขอสละสิทธิ์ เมื่อได้รับการติดต่อขอใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างโรงกำจัดขยะ ซึ่งเกษตรกรรายดังกล่าวไม่เดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกิน เพราะยังมีที่ดินทำกินอีก 1 แปลง เนื้อที่ 18 ไร่

2. การขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล เป็นการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน เป็นกิจการสาธารณะ ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร จึงเห็นควรไม่เรียกเก็บค่าตอบแทน

มติคณะกรรมการ เห็นชอบในหลักการให้เทศบาลตำบลเขาสวนกว้างใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะให้ถูกสุขาภิบาล ในที่ดินหมู่ที่ 5 ตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกว้าง จังหวัดขอนแก่น ที่ดินกลุ่มที่ 3583 แปลงเลขที่ 10 เนื้อที่ 12-1-10 ไร่ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ที่ดิน ทั้งนี้มอบให้ ส.ป.ก. รับไปพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ นี้ให้ชัดเจน
2. กำหนดเงื่อนไขเวลา การอนุญาตใช้ที่ดิน ว่าควรจะอนุญาตมากน้อยเพียงใด และนำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป แต่หากมีประเด็นที่จะต้องขอให้ คปก. พิจารณา ก็ให้นำเสนอ คปก. พิจารณาต่อไป

เรื่องที่ 3.6 กองทัพบกขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดน เรื่องเดิม

1. ด้วยจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีหนังสือ ที่ อบ 0014/17984 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2542 และหนังสือ ที่ อบ 0014/9056 ลงวันที่ 26 เมษายน 2543 ส่งรายละเอียดคำขออนุญาตใช้ที่ดินของกองทัพบกเพื่อจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี แปลงเลขที่ 1 กลุ่มที่ 7860 เนื้อที่ 98-2-02 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินเอกชนที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมาในราคาไร่ละ 7,850 บาท รวมเป็นเงิน 773,264.25 บาท สำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีได้ประเมินราคาเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในราคาไร่ละ 10,000 – 50,000 บาท รวมเป็นเงิน 1,594,050 บาท (หนึ่งล้านห้าแสนเก้าหมื่นสี่พันห้าสิบบาทถ้วน) ที่ดินแปลงดังกล่าว ส.ป.ก. ยังไม่ได้จัดเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีในการประชุม ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2542

ในข้อเท็จจริงกองทัพบก ได้มีหนังสือที่ กท 0482 (สุรนารี) / 621 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2537 ถึง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอให้ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานในโครงการจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดน ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นศูนย์กลางสาธิตการประกอบอาชีพหลายๆ สาขา เป็นแหล่งฝึกอบรมอาชีพราษฎร และแหล่งให้บริการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ช่วยเหลือราษฎรในลักษณะการใช้ดินและน้ำอย่างจำกัด โดยใช้งบประมาณตามโครงการป้องกันชายแดน และงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2. จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีหนังสือ ที่ อบ 0014/18880 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2543 แจ้งว่า กองทัพบกได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นการช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบบริเวณแนวชายแดนไทย - กัมพูชา และเป็นการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และพื้นที่ดังกล่าวกองทัพบกจัดเป็นแปลงสาธิตของหน่วยราชการต่างๆ ที่จะสาธิตฝึกอบรมอาชีพหลายๆ อาชีพให้แก่ราษฎรเป็นส่วนรวมด้วย กองทัพบกจึงขอความสนับสนุนจาก ส.ป.ก. โดยขอยกเว้นการเสียค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการขอใช้ที่ดินดังกล่าว

ข้อพิจารณา

1. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ.2536

1.1 ข้อ 4 ให้เลขาธิการ ส.ป.ก. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้เฉพาะพื้นที่ที่ยังมิได้กำหนดในแผนงานหรือโครงการปฏิรูปที่ดิน

1.2 ข้อ 5 การให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ตามระเบียบนี้ ต้องเป็นการดำเนินงานโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชน ที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร

1.3 ข้อ 13 การใช้ที่ดินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม ให้ใช้ได้ตามกำหนดเนื้อที่ที่จำเป็นและเหมาะสม

2. คำสั่ง ส.ป.ก. ที่ 576/2541 สั่ง ณ วันที่ 18 กันยายน 2541 ให้กองนิติการ กองจัดการปฏิรูปที่ดิน และกองวิศวกรรม ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตว่าการก่อสร้างจะเป็นอุปสรรคขัดขวางต่องานการปฏิรูปที่ดินเพียงใดหรือไม่

3. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 เรื่องที่ 3.2 ขอบทพวนมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ ในการเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการขอใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ข้อ 2 ขออนุมัติหลักการให้เลขาธิการ ส.ป.ก. มีอำนาจเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการขอใช้ที่ดินของ ส.ป.ก. เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ดังนี้

2.1 ที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อ ให้เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ ดังนี้

2.1.1 กรณีที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมีราคาต่ำกว่าราคาประเมินหรือเท่ากับราคาประเมินของกรมที่ดินในปีที่อนุญาตให้ใช้ที่ดินให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ ตามราคาประเมินของกรมที่ดินในปีที่อนุญาตให้ใช้ที่ดิน

2.1.2 กรณีที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมีราคาสูงกว่าราคาประเมินของกรมที่ดินในปีที่อนุญาตให้ใช้ที่ดินให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ ตามที่ ส.ป.ก. จัดซื้อ

ความเห็น ส.ป.ก.

1. การขอใช้ที่ดินตามคำขอใช้ของกองทัพบก ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดแล้ว ตามข้อพิจารณา 1.1

2. การขอใช้ที่ดินตามคำขอใช้ที่ดินข้างต้น ไม่เป็นอุปสรรคขัดขวางงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามข้อพิจารณา 2

3. การขอใช้ที่ดินของกองทัพบกเพื่อจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดน ซึ่งในบริเวณศูนย์ จะมีการก่อสร้างอาคารสำนักงาน อาคารฝึกอบรบ และพื้นที่แปลงสาธิตของส่วนราชการและเป็นโครงการเพื่อความมั่นคงของประเทศ เป็นกิจการเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นและเหมาะสม ตามข้อพิจารณา 1.3 ทั้งนี้ การขอใช้ที่ดินของกองทัพบกเพื่อจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็น การขอใช้ที่ดินเอกชนที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมาซึ่งมติ คปก. ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 เรื่องที่ 3.2 ให้ ส.ป.ก. เรียกเก็บค่าตอบแทนจากการอนุญาตให้ใช้ที่ดินของ ส.ป.ก. เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้น แต่เนื่องจากการขอใช้ที่ดินของกองทัพบกเป็นการช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบบริเวณแนวชายแดนไทย - กัมพูชา เป็นการสนับสนุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นศูนย์กลางสาธิตการประกอบอาชีพหลายๆ สาขา เป็นแหล่งฝึกอบรมอาชีพราษฎร และแหล่งให้บริการส่งเสริมการประกอบอาชีพ โดยใช้งบประมาณตามโครงการป้องกันชายแดน และงบปกติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ดินดังกล่าวแม้เป็นที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมา แต่เพื่อสนับสนุนกองทัพบกในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม และเพื่อความมั่นคงของประเทศ ส.ป.ก. จึงเห็นว่าไม่ควรคิดค่าตอบแทนในการขอใช้ที่ดินของกองทัพบก

ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินฯ

คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินฯ ได้พิจารณารายละเอียดในคราวประชุมครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 มีมติเห็นชอบในหลักการให้นำเสนอ คปก. พิจารณาอนุญาต ให้กองทัพบกใช้ที่ดินในเขตปฏิรูป ที่ดินโดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทน แต่ให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอ คปก. ในส่วนของการ ไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนว่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบทางด้านการบัญชีและการเงิน จากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือไม่

ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบทางด้านการบัญชีและการเงิน จากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) การยกเว้นการเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการขอใช้ที่ดิน ส.ป.ก. สามารถใช้เป็นหลักเกณฑ์ประกอบการดำเนินงานทางด้านการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ สตง. ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ อำนาจในการพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดิน โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนตามมติ คปก. ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 เป็นอำนาจของ คปก.

คำขอ

ขออนุญาตให้กองทัพบกใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินเอกชนในท้องที่ ตำบลโคมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ 98-2-02 ไร่ โดยขอยกเว้นการเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ที่ดิน ตามมติ คปก. ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 เพื่อสนับสนุนกิจการของกองทัพบก และเพื่อความมั่นคงของประเทศ โดยการจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดน

ฝ่ายเลขานุการ ได้ชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมว่า แต่เดิมราษฎรตามแนวชายแดนได้ถูกทางทหารเขมรจับตัวไป ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีรับสั่งให้ทางฝ่ายทหารไทยประสานงานกับทางเขมร เพื่อขอตัวกลับคืนมา และให้จัดหาที่ดินให้ราษฎรเหล่านั้นได้ทำกินต่อไป ซึ่งทางกองทัพบกก็ได้พยายามจัดหาที่ดินบริเวณแนวชายแดนแล้ว แต่ไม่สามารถจัดหาที่ดินได้ จึงขอความร่วมมือจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขอให้ ส.ป.ก. ดำเนินการจัดหาที่ดินพร้อมทั้งขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการเกษตรให้ราษฎร ในการนี้ ส.ป.ก. ได้รับมอบหมายให้จัดหาที่ดิน จึงได้พิจารณาบริเวณพื้นที่ตามแนวชายแดน และเห็นว่าที่ดินบริเวณตำบลโคมประดิษฐ์ มีเนื้อที่ประมาณ 1,900 ไร่ มีความเหมาะสม ซึ่งแต่เดิมไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ไม่สามารถจัดซื้อได้ จึงประสานงานกับกรมที่ดิน เพื่อดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ และ

ส.ป.ก. จึงเข้าไปดำเนินการจัดซื้อเมื่อปี 2541 – 2542 และเมื่อซื้อมาแล้วก็ได้ดำเนินการบุฟ่งแบ่งแปลง และปรับปรุงพื้นที่บางส่วน มีการขุดสระและก่อสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ พร้อมทั้งได้ดำเนินการ คัดเลือกเกษตรกร จำนวน 173 ครอบครัว ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว เข้าอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ โดยกันพื้นที่ไว้ 98 ไร่ เพื่อจัดทำศูนย์สาธิต สำหรับที่ดินที่จัดให้ราษฎรนั้น เนื่องจากในตอนแรก ราษฎรยังไม่มีรายได้ จึงยังไม่ได้จัดทำสัญญาเช่า หรือเช่าซื้อ แต่ในอนาคต เมื่อมีการส่งเสริมอาชีพ ให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว ก็จะดำเนินการจัดทำสัญญาเช่า หรือเช่าซื้อต่อไป สำหรับที่ดินที่กันไว้ 98 ไร่ ทางกองทัพบกจะจัดตั้งศูนย์การพัฒนาพื้นที่ชายแดน ซึ่งในบริเวณศูนย์ฯ จะมีการก่อสร้าง อาคารสำนักงาน อาคารฝึกอบรม และพื้นที่แปลงสาธิตของส่วนราชการ และเป็นโครงการเพื่อความ มั่นคงของประเทศ ซึ่งพื้นที่นั้นได้ประกาศเป็นพื้นที่เพื่อความมั่นคง ตามแนวชายแดน ซึ่งจะมี คณะกรรมการร่วมกัน โดยมีแม่ทัพภาคเป็นประธาน และมีผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมทั้งส่วนราชการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ สำหรับการดำเนินงาน ทางกองทัพบกจะเป็นแกนนำ โดยได้รับ งบประมาณส่วนหนึ่งจากกองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งเป็นงานเพื่อการพัฒนา และส่วนราชการ ต่าง ๆ ในการสนับสนุนงบประมาณตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนอกจากกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์แล้ว ยังมีกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ให้การสนับสนุนด้วย เพราะเป็นกิจการ เพื่อความมั่นคงของประเทศ จึงเห็นควรให้การสนับสนุนกองทัพบกใช้พื้นที่ 98 ไร่ เพื่อดำเนินการ ตามโครงการได้

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กล่าวว่า กรณีนี้เป็นการยินยอมให้ ส่วนราชการด้วยกันใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของ ส.ป.ก. ซึ่งหลักการเห็นควรยินยอมให้ใช้ โดยมีการ กำหนดเงื่อนไขเวลา เช่นเดียวกับกรณีอื่น ๆ แต่ระยะเวลาคงจะยาวนานตามความเหมาะสม เพราะ เป็นเรื่องความมั่นคงของประเทศ แต่ระยะเวลาที่กำหนดนี้ มิได้หมายความว่า จะเอากลับคืนมา เพียงแต่ให้มีการติดตาม ดูแลการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ขอใช้ ซึ่ง เห็นว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่สนับสนุนการป้องกันประเทศ หรือความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อครบกำหนดเวลาที่กำหนดแล้ว หากมีการเสนอขอใช้ที่ดินต่อไป ก็ให้นำเสนอคณะกรรมการ พิจารณาให้การสนับสนุนต่อไป

ประธานได้กล่าวว่า ถ้าพิจารณาตามวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับ การเกษตรก็ชัดเจน แต่เนื่องจากข้อมูลที่เสนอเกี่ยวกับมติ คปก. ครั้งที่ 1/2542 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 กำหนดว่า ให้สามารถเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อกิจการ

สาธารณูปโภค และกิจการอื่นในที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมา จึงเป็นปัญหาที่ ส.ป.ก. จะไม่ขอปฏิบัติ ตามมติ คปก. ครั้งดังกล่าว เพื่อจะได้ไม่เรียกเก็บเงิน ซึ่งก็ต้องมีเหตุผลในการพิจารณาที่ชัดเจน ว่าไม่เรียกเก็บเงิน เพราะมีเงื่อนไขอะไรบ้าง

ฝ่ายเลขานุการ ได้ชี้แจงว่า มติ คปก. ดังกล่าว เป็นมติกำหนดเกี่ยวกับที่ดิน ที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมาโดยใช้เงินกองทุน โดยกรณีที่ผู้อื่นจะมาขอใช้ที่ดิน ย่อมต้องเสียค่าตอบแทน ให้ ส.ป.ก. ด้วย แต่เนื่องจากโครงการนี้ เป็นโครงการเพื่อความมั่นคง และกองกำลังสุรนารี ได้ขอ ความร่วมมือจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจากการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ก็ประสบผลสำเร็จค่อนข้างดี จนขณะนี้ทางกองกำลังสุรนารี ก็จะดำเนินการพัฒนาเกษตรกรที่ได้รับ การจัดที่ดินให้มีความรู้ที่ดีขึ้น จึงเสนอขอใช้พื้นที่ เพื่อจัดทำศูนย์สาธิตต่าง ๆ ส.ป.ก. พิจารณาแล้ว เห็นว่า มิใช่เป็นเรื่องที่แสวงหากำไร จึงเสนอขอยกเว้นโดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ที่ดิน

ผู้แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์ ให้ความเห็นว่า ตามที่ท่านประธานกล่าวถึงมติ คปก. เมื่อปี 2542 ที่มีมติไม่ยกเว้นการเก็บเงินทุกกรณีที่มิผู้มาขอใช้ที่ดิน แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ในหลักการน่าจะสนับสนุนกิจการของกองทัพบก ในเรื่องความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นเหตุผล ที่จะขอยกเว้นมติ คปก. ปี 2542 แต่เมื่อมีการเปิดช่องยกเว้นให้แล้ว ควรจะกำหนดหรือวาง หลักเกณฑ์ให้ชัดเจน เพราะในอนาคตอาจเป็นช่องทางให้หน่วยงานอื่นมาขอใช้ในลักษณะนี้ และ คณะกรรมการก็จะต้องยกเว้นมติที่กำหนดเมื่อปี 2542 ไปเรื่อย ๆ ส.ป.ก. จึงควรวางหลักเกณฑ์ ว่าขอยกเว้นกรณีการขอใช้ที่ดิน ที่ควรได้รับการยกเว้นไม่เรียกเก็บเงิน มีอะไรบ้าง

มติคณะกรรมการ 1. เห็นชอบในหลักการให้กองทัพบกใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินเอกชนในท้องที่ตำบลโคมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี แปลงเลขที่ 1 กลุ่มที่ 7860 เนื้อที่ 98-2-02 ไร่ โดยยกเว้นการเรียกเก็บเงินค่าตอบแทนการใช้ที่ดินตามมติ คปก. ครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542 เพื่อสนับสนุนกิจการของกองทัพบก และเพื่อความ มั่นคงของประเทศ โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดน

ทั้งนี้ โดยให้ ส.ป.ก. ประสานงานกับกองทัพบกในเรื่องระยะเวลาการขอใช้ที่ดิน และยืนยันว่าจะใช้ที่ดินตามแผนผังที่กำหนด และมอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาต หรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นผู้พิจารณาเรื่องเงื่อนไข และข้อยืนยันท การใช้ที่ดิน เมื่อได้ผลสรุปแล้ว ให้นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

2. มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาต หรือการให้ความ ยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พิจารณากำหนดเกณฑ์หรือแนวทางในการที่จะขอยกเว้น ไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ที่ดิน กรณีที่หน่วยงานอื่น ๆ ยื่นขอใช้ที่ดินในลักษณะนี้ต่อไป

เรื่องที่ 3.7 การขอยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เรื่องเดิม

ด้วยสำนักงานภาษีสรรพากรพื้นที่ 1 ได้ประสานงานกับ ส.ป.ก. เพื่อขอให้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการชำระภาษีธุรกิจเฉพาะจากการขายอสังหาริมทรัพย์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดปราจีนบุรี จະเชิงเทรา อุรธานี กำแพงเพชร และนครนายก ให้แก่เกษตรกร ส.ป.ก. จึงได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ 1 ทำให้ทราบว่ากรณีที่ ส.ป.ก. โอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เกษตรกรตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดิน ถือว่าเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 91/2 (6)

ดังนั้น ส.ป.ก. จึงได้ทำหนังสือ ที่ กษ 1205/4620 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2542 หรือกรมสรรพากรเพื่อให้ได้ความเห็นที่ชัดเจนว่า กรณีที่ ส.ป.ก. ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่แก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 โดยการนำที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มา มาจัดให้เกษตรกรโดยการเช่าซื้อตามมาตรา 30 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ โดยคิดราคาค่าเช่าซื้อตามราคาที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อ จะถือว่าเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทางค้าหรือหากำไร ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 91/2(6) ที่จะตกอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะหรือไม่

กรมสรรพากรได้มีหนังสือที่ กค 0811/4698 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2543 ตอบข้อหารือของ ส.ป.ก. ว่า การขายอสังหาริมทรัพย์ตามข้อหารือนั้นเข้าลักษณะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ ที่เป็นทางค้าหรือหากำไรอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/2(6) แห่งประมวลรัษฎากรประกอบกับมาตรา 3(5) แห่งพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 244) พ.ศ. 2534 เพราะถือว่าเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ขายมีไว้ในประกอบการประกอบกิจการ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. ประมวลรัษฎากร

มาตรา 91/2 ภายใต้บังคับมาตรา 91/4 การประกอบกิจการดังต่อไปนี้
ในราชอาณาจักรให้อยู่ในบังคับ ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามบทบัญญัติ ในหมวดนี้

(5) การประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ เช่น การให้กู้ยืมเงิน คำประกัน แลกเปลี่ยนเงินตรา ออก ซื้อหรือขายตัวเงิน หรือรับส่งเงินไปต่างประเทศด้วยวิธีต่าง ๆ

(6) การขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร ไม่ว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้มาโดยวิธีใดก็ตาม ทั้งนี้ ที่เฉพาะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 91/3 ให้ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(7) กิจการอื่นตามมาตรา 91/2 ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

2. พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 244) พ.ศ. 2534

มาตรา 3 ให้การขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทางค้าหรือหากำไร ที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามมาตรา 91/2(6) แห่งประมวลรัษฎากร มีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(5) การขายอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ขายมีไว้ในประกอบการประกอบกิจการ แต่ไม่รวมถึงที่ดินที่ผู้ขายใช้ในเกษตรกรรม

ต่อมาพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าวได้ถูกยกเลิกและให้ใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้า หรือหากำไร (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 แทน ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการพิจารณาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแก้ไขข้อความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้นไว้ ดังนี้

มาตรา 4 ให้การขายอสังหาริมทรัพย์ เฉพาะที่ต้องจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมดังต่อไปนี้ เป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทางค้า หรือหากำไร ที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/2 (6) แห่งประมวลรัษฎากร

ฯลฯ

(5) การขายอสังหาริมทรัพย์ ที่ผู้ขายมีไว้ในประกอบการประกอบกิจการเฉพาะของ นิติบุคคล ตามมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร

ฯลฯ

3. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532

มาตรา 30 บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ ที่ ส.ป.ก. ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

ฯลฯ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการจัดให้เกษตรกรและเป็นที่ดิน ที่คณะกรรมการกำหนดมิให้มีการ โอนสิทธิในที่ดินก็ให้จัดให้เกษตรกรเช่า ในกรณีอื่นให้จัดให้ เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อตามที่เกษตรกรแสดงความจำนง ถ้าเป็นการจัดให้สถาบันเกษตรกรให้จัดให้ สถาบันเกษตรกรเช่า

ฯลฯ

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (1) (2) และ (3) ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจ จัดที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุคคลใดเช่า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์ เพื่อใช้สำหรับ กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด ฯลฯ

4. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ 6/2536 เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2536

1. การให้กู้ยืมแก่เกษตรกร ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว คิดดอกเบี้ย ในอัตรา ร้อยละ 5 ต่อปี

2. การให้สถาบันเกษตรกรกู้ยืมเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมต่อ เป็นเงินกู้ระยะสั้น ระยะ ปานกลางหรือระยะยาว คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี

สำหรับการอนุมัติดอกเบี้ยอัตราดังกล่าว ให้ครอบคลุมถึงโครงการเดิม ซึ่งเคย ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมไว้แล้ว โดยให้มีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2536 เป็นต้นไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ตามเจตนารมณ์ในการประกาศใช้ พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินฯ ประสงค์ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่ดินทำกิน ด้วยวิธี การปฏิรูปที่ดิน และตามมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินฯ ได้วางขอบเขตการปฏิบัติงาน ตามคำนิยามคำว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและ

การถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเองหรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเข้าทำประโยชน์ โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุง ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น” และตามมาตรา 30 แห่ง พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินฯ ได้กำหนดให้ ส.ป.ก. จัดที่ดินเพื่อใช้ประกอบเกษตรกรรม และใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ โดยวิธีการเช่า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์

ตามบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 244) พ.ศ.2534 ได้วางเงื่อนไขว่าการไต่ถามที่ให้อื้อว่าเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไรที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/2(6) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งกรมสรรพากรได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดที่ดิน โดยการเช่าซื้อ ตามมาตรา 30 แห่ง พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินฯ มีลักษณะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ขายมิได้ ในการประกอบกิจการตามมาตรา 3(5) แห่งพระราชกฤษฎีกา(ฉบับที่ 244) จึงถือว่าการจัดที่ดินของ ส.ป.ก. โดยวิธีการเช่าซื้อเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไรที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/2 (6) แห่งประมวลรัษฎากร ถึงแม้ว่าต่อมาจะมีการตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 342) พ.ศ.2541 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 244) แล้วก็ตาม แต่บทบัญญัติในมาตรา 4 (5) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 342) ก็ยังคงบัญญัติให้การขายอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ขายมิได้ในการประกอบกิจการเฉพาะของนิติบุคคลตามมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร เป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไรที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามมาตรา 91/2 (6) แห่งประมวลรัษฎากร ดังนั้น ส.ป.ก. ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากรได้จัดที่ดิน โดยวิธีการเช่าซื้อ จึงยังคงมีหน้าที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามมาตรา 91/2(6) แห่งประมวลรัษฎากร

เมื่อพิจารณาจากขอบเขตการปฏิบัติงานตามคำนิยามแล้ว จะเห็นว่านอกจาก ส.ป.ก. จะมีหน้าที่จัดที่ดินแล้ว ส.ป.ก. ยังมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการจัดหา และพัฒนาปัจจัยการผลิต การจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร การพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานรวม ตลอดจนการจัดหาและสนับสนุนเงินลงทุนภาคเกษตรกรรม โดยนำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้กู้ยืมแก่เกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยเรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตรา ร้อยละ 5 ต่อปี และร้อยละ 3 ต่อปี ตามลำดับนั้น (ตาม มติ คปภ. ครั้งที่ 6/2536 เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2536) เพื่อเป็นการช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกรและสหกรณ์ฯ ที่ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบัน การเงินอื่นได้ เนื่องจากขาดคุณสมบัติในการกู้ยืม เมื่อ ส.ป.ก. ได้พิจารณาลักษณะการดำเนินงาน ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ในกรณีที่มีการให้กู้ยืมเงินดังกล่าวแล้วเห็นว่า มีลักษณะเป็นการ ประกอบกิจการ โดยปกติเชิงธนาคารพาณิชย์ ตามมาตรา 91/2 (5) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งจะตก อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ และการดำเนินงานของ ส.ป.ก. ไม่อยู่ในข่ายได้รับการยกเว้น ภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามมาตรา 91/3 แห่งประมวลรัษฎากร ส.ป.ก. จึงมีหน้าที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ในกรณีที่นำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เกษตรกรและสหกรณ์ฯ กู้ยืมด้วย

ดังนั้น หาก ส.ป.ก. ต้องรับภาระค่าภาษีธุรกิจเฉพาะกรณีขาย

อสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไรไม่ว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้มาโดยวิธีใดก็ตาม และกรณีที่ ส.ป.ก. ได้นำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เกษตรกรและสหกรณ์กู้ยืม ส.ป.ก. จะต้องเสียภาษี ธุรกิจเฉพาะ ในอัตราร้อยละ 3 ของรายรับจากการขายอสังหาริมทรัพย์หรือดอกเบี้ย เงินกู้ยืม ก่อนหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทำให้ ส.ป.ก. มีภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินมากขึ้น ปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้จัดที่ดินให้เกษตรกรโดยวิธีการเช่าซื้อไปแล้ว จนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2544 ส.ป.ก. ได้ทำสัญญาเช่าซื้อที่ดินและอยู่ระหว่างการผ่อนชำระ จำนวน 9,097 สัญญา เนื้อที่ 140,814-1-90.35 ไร่ มูลค่าที่ดินรวม 389,138,065.99 บาท ดังนั้น หาก ส.ป.ก. จะต้องจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ในที่ดินตามสัญญาเช่าซื้อ ส.ป.ก. จะต้องรับภาระค่าภาษีธุรกิจเฉพาะ กรณีขายอสังหาริมทรัพย์ ตามสัญญาเช่าซื้ออย่างน้อยจำนวน 11,674,141.97 บาท (คำนวณในอัตรา ร้อยละ 3 ของมูลค่าที่ดิน ตามสัญญาเช่าซื้อ โดยการเทียบเคียงแนวทางการตอบข้อหารือของกรมสรรพากรตามหนังสือ ที่ กค 0811/02339 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 ที่ว่า ให้นำรายรับมาคำนวณเพื่อเสียภาษีธุรกิจ เฉพาะ) และกรณีที่ ส.ป.ก. ได้ให้เกษตรกรและสหกรณ์ฯ กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ซึ่งมี ยอดเงินกู้ยืมคงเหลือ ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2544 จำนวน 339,427,460.18 บาท ส.ป.ก. จะได้

รับดอกเบี้ย เงินกู้ยืมปีละ 16,245,350.27 บาท หากจะต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ส.ป.ก. ต้องจ่ายชำระปีละ 487,360.50 บาท (คำนวณค่าภาษีธุรกิจเฉพาะอัตราร้อยละ 3 ของดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ ส.ป.ก. ได้รับ)

เมื่อพิจารณาการค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าภาษีธุรกิจเฉพาะที่ ส.ป.ก. จะต้องรับผิดชอบในขณะนี้และที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า จะเห็นได้ว่าภาระดังกล่าวอาจจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกร ตามนโยบายของรัฐบาล ส.ป.ก. จึงเห็นสมควรขอยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการของ ส.ป.ก. กรณี การขายหรือให้เช่าซื้อ อสังหาริมทรัพย์ และการให้กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร โดยขอเพิ่มกิจการของ ส.ป.ก. ให้เป็นกิจการอื่นที่ได้รับการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 91/3(7) แห่งประมวลรัษฎากร เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ

คำขอ

ขอความเห็นชอบนโยบายการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการของ ส.ป.ก. โดยขอเพิ่มกิจการของ ส.ป.ก. ให้เป็นกิจการอื่นในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วย การกำหนดกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ (ฉบับที่ 240) พ.ศ.2534 ตามมาตรา 91/3 (7) แห่งประมวลรัษฎากร และให้ ส.ป.ก. พิจารณาเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อนำเสนอกระทรวงการคลังพิจารณาต่อไป

มติคณะกรรมการ เห็นชอบนโยบายการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการของ ส.ป.ก. โดยขอเพิ่มกิจการของ ส.ป.ก. ให้เป็นกิจการอื่นในพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วย การกำหนดกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ (ฉบับที่ 240) พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 91/3 (7) แห่งประมวลรัษฎากร และให้ ส.ป.ก. พิจารณาเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำเสนอกระทรวงการคลังพิจารณาต่อไป

เรื่องที่ 3.8 ขออนุมัติใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร เพื่อดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 7 กลุ่ม 7 จังหวัด ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ฝ่ายเลขานุการ ขอดอนเรื่องเพื่อกลับไปพิจารณาทบทวนรายละเอียด

มติที่ประชุม**อนุมัติให้ถอนเรื่องได้**

เรื่องที่ 3.9 ขออนุมัติให้สหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินบ้านใหม่สุขเกษม จำกัด จังหวัดสุโขทัย
 กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นทุนในการดำเนินธุรกิจ
 สหกรณ์

1. เรื่องเดิม

สหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินบ้านใหม่สุขเกษม จำกัด (สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด) เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในท้องที่ปฏิรูปที่ดินหนองขอนแก่น อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2540 เพื่อให้บริการด้านสินเชื่อ การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายและรวบรวมผลผลิตของสมาชิก ในปี 2543 สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด มีสมาชิกจำนวน 253 ราย มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 1,201,880 บาท สหกรณ์ฯ ดำเนินธุรกิจในปี 2543 มีผลกำไรจำนวน 102,390.06 บาท สำนักงานตั้งอยู่ ณ ที่ทำการกำนัน หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย เป็นที่ตั้งสำนักงานชั่วคราวและเนื่องจากเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กและเริ่มดำเนินธุรกิจยังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากแหล่งอื่นเพื่อนำมาดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ของสหกรณ์ เพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกในการเพิ่มรายได้ลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสินค้าที่มีคุณภาพและราคายุติธรรมมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในการให้สมาชิกกู้ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด มีแผนที่จะรับสมาชิกเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องหาทุนเพื่อขยายการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ให้ครบวงจรและต่อเนื่อง และในการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานชุดที่ 3 ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน 1,500,000 บาท เพื่อจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกเป็นเงินเชื่อ ซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบให้ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด กำหนดวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันไว้จำนวน 3,000,000 บาท

2. ข้อเสนอโครงการ

สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด เสนอขอกู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จำนวน 1,500,000 บาท เพื่อเป็นทุนในการดำเนินธุรกิจในการหาปัจจัยในการผลิตการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช น้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกผู้เป็นเวลา 3 ปี ปลอดการชำระคืนเงินต้น 2 ปี ในปีที่ 3 ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทั้งหมด

3. วิธีดำเนินงาน

สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด กู้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จำนวน 1,500,000 บาท จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก (ในรอบ 1 ปี สามารถหมุนเวียนการใช้เงินกู้ได้ 2 รอบ)

1. ซื้อปุ๋ย 150 ตัน	เป็นเงิน	930,000	บาท
2. น้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น	เป็นเงิน	520,000	บาท
3. ยาปราบศัตรูพืช	เป็นเงิน	30,000	บาท
4. เครื่องอุปโภคและบริโภค	เป็นเงิน	20,000	บาท

ประมาณการรายได้ต่อรอบ (1 ปี ดำเนินการ 2 รอบ)

ชนิดสินค้า	แผนการจัดซื้อ	แผนการจำหน่าย	หมายเหตุ
ปุ๋ย	930,000	990,000	ซื้อปุ๋ยเดือนธันวาคม 2544
น้ำมันเชื้อเพลิง	520,000	529,555	ดำเนินการเดือน ต.ค. 44 – ก.ย. 45
ยาปราบศัตรูพืช	30,000	32,000	ดำเนินการเดือน ต.ค. 44 – ก.ย. 45
เครื่องอุปโภค	20,000	23,000	ดำเนินการเดือน ต.ค. 44 – ก.ย. 45
รวม	1,500,000	1,574,555	

จากการประมาณการดังกล่าวจะเห็นว่าสหกรณ์ลงทุน 1,500,000 บาท จะมีรายได้ทั้งสิ้น 1,574,555 ต่อ 1 รอบ การลงทุนสามารถหมุนเวียนการใช้เงินกู้ได้ 2 รอบ ใน 1 ปี เนื่องจากพื้นที่ของสมาชิกสามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ซึ่งถ้าสหกรณ์สามารถจำหน่ายสิ่งของโดยจำหน่ายเป็นสินเชื่อได้ปีละ 2 ครั้ง สหกรณ์จะได้กำไรเบื้องต้น ดังนี้

ชนิดสินค้า	จำหน่ายรอบที่ 1 ได้กำไร	จำหน่าย 2 รอบ ได้กำไร	หมายเหตุ
ปุ๋ย	60,000	120,000	
น้ำมันเชื้อเพลิง	9,555	19,110	
ยาปราบศัตรูพืช	2,000	4,000	
เครื่องอุปโภคบริโภค	3,000	6,000	
รวม	74,555	149,110	

4. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจสหกรณ์

1) ในปี 2543 สหกรณ์มีสมาชิก จำนวน 253 ราย และคาดว่าในปี 2544 จะมีสมาชิก จำนวน 353 ราย สหกรณ์มีแผนที่จะดำเนินการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก เป็นเงินเชื่อ จำนวน 300 ราย ในรอบหนึ่งปีปล่อยสินเชื่อได้ 2 ครั้ง สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด เป็นสหกรณ์ใหม่มีสมาชิก 253 ราย สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงและสหกรณ์ฯ คัดเลือกสมาชิกที่มีคุณสมบัติที่ดีสามารถชำระคืนกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ได้

2) เห็นควรให้การสนับสนุนเงินทุนแก่สหกรณ์ฯ เพื่อดำเนินธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก เป็นเงินเชื่อ คือ น้ำมันเชื้อเพลิง ยาปราบศัตรูพืช เครื่องอุปโภคบริโภค จำนวน 1,500,000 บาท กู้เป็นเวลา 3 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี โดยกำหนดชำระคืนเงินต้นปีละ 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยทุกปี

5. ความเห็นฝ่ายเลขานุการ

5.1 ผลการวิเคราะห์ทางการเงินของ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด เมื่อพิจารณา สภาพคล่องทางการเงินมีอัตราส่วนทรัพย์สินหมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน $(1,201,880/924,490) = 1.30 : 1$ แสดงว่าสหกรณ์ฯ มีทุนหมุนเวียนของกิจการที่จะชำระหนี้ระยะสั้นเมื่อครบกำหนด คิดเป็น 1.30 เท่าของหนี้สิน และเนื่องจากความสามารถในการก่อหนี้มีอัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อทุน $(924,490/277,390) = 3.33:1$ แสดงว่าสหกรณ์ฯ มีหนี้สิน 3.33 บาท และมีทุนคุ้มครอง 1 บาท โดยเป็นหนี้สินหมุนเวียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ออกเงยได้ และความสามารถในการหากำไร ซึ่งพิจารณาจากอัตราผลตอบแทนในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ทั้งหมด $(102,390/1,201,880) = 8.52\%$ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด มีความสามารถในการหากำไรจากทรัพย์สินประมาณร้อยละ 8.52

ตารางสรุปวิเคราะห์งบการเงินของ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด จ.สุโขทัย

จำนวนสมาชิก (ราย)	ทุนของสหกรณ์ (บาท)	ทรัพย์สินหมุนเวียน (บาท)	หนี้สินหมุนเวียน (บาท)	หนี้สินทั้งหมด (บาท)	กำไรสุทธิ (บาท)	สินทรัพย์รวมเฉลี่ย (บาท)	สภาพคล่องทางการเงิน	ความสามารถในการก่อหนี้	ความสามารถในการหากำไร
253	277,390	1,201,880	924,490	924,490	102,390	1,201,880	1.30:1	3.33:1	8.52

สภาพคล่องทางการเงิน

- สหกรณ์ฯ มีอัตราส่วนทรัพย์สินหมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน $(1,201,880/924,490) = 1.30:1$ แสดงว่าสหกรณ์มีทุนหมุนเวียน

ของกิจการที่จะชำระหนี้ระยะสั้นเมื่อครบกำหนดคิดเป็น 1.30 เท่า

ความสามารถในการก่อหนี้

- สหกรณ์ฯ มีอัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อทุน $(924,490/277,390)$

$= 3.33:1$ แสดงว่าขณะนี้สหกรณ์มีเงินทุน 1 เท่า มีเครดิตเป็นหนี้ 3.33 เท่า หนี้สินจะสามารถก่อให้เกิดรายได้

ความสามารถในการหากำไร - สหกรณ์ฯ ดำเนินงานมีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทรัพย์สินทั้งหมด
 $(102,390/1,201,880) = 8.52\%$ แสดงว่าสหกรณ์ฯมีความสามารถในการนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาบริหารก่อให้เกิดรายได้ คิดเป็นร้อยละ 8.52

5.2 จากการพิจารณาผลและแผนการดำเนินงานของ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด เห็นว่าการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ มีผลกำไรในปี 2543 จำนวน 102,390.06 บาท และคาดว่าจะดำเนินการมีกำไรสุทธิในปี 2544 จำนวน 139,555 บาท ปี 2545 จำนวน 150,000 บาท และปี 2546 จำนวน 170,000 บาท (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 1 ที่แนบในวาระการประชุม)

5.3 ภาวะหนี้สินของสหกรณ์ฯ ปัจจุบันสหกรณ์ฯ ไม่มีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนต่าง ๆ

6. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุโขทัย (คปจ.สุโขทัย) ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2544 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2544 เห็นชอบให้ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

7. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การให้กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2536 และมติ คปก. ครั้งที่ 2/2539 วันที่ 18 มิถุนายน 2539 อนุมัติหลักการ แก่ไชระเบียบข้อ 14 กรณีสถาบันเกษตรกรเป็นผู้กู้สำหรับวงเงินเกินกว่า 1,000,000 บาท ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

ความเห็นของคณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

คณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ในการประชุม ครั้งที่ 5/2544 วันที่ 11 กันยายน 2544 มีมติเห็นชอบให้ สกป.บ้านใหม่สุขเกษม จำกัด กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จำนวน 1,500,000 บาท ตามที่เสนอ และให้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อพิจารณาต่อไป

ประเด็นที่เสนอขอ

ขออนุมัติให้สหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินบ้านใหม่สุขเกษม จำกัด จังหวัดสุโขทัย
กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นทุนในการดำเนินธุรกิจในการหาปัจจัยการ
ผลิตการเกษตรมาจำหน่ายให้สมาชิกเป็นเงินเชื่อ ในวงเงิน 1,500,000 บาท กู้เป็นเวลา 3 ปี อัตรา
ดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี กำหนดชำระคืนเงินต้นในปีที่ 1 - 3 ปีละ 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
ทุกปี

มติที่ประชุม

อนุมัติตามที่เสนอ

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อทราบ

เรื่องที่ 4.1 รายงานผลการดำเนินงานตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน
(กองทุนที่ดิน) ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544

มติที่ประชุม

รับทราบ

เลิกประชุมเวลา

16.30 น.

(นายไพศาล กุวลัยรัตน์)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(นายกิตติ จักบุญรักษ์)

เลขานุการกรม

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายศรีโรจน์ จีรวัดน์จรรยา)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6

ผู้จัดรายงานการประชุม